



**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ INFANTIL

SERÀS QUI VULGUES SER

Alumna: Martínez Serra, Rani

Tutora TFG: Rodríguez Balaguer, Patricia

Àrea de coneixement: Didàctica i organització escolar.

Curs acadèmic: 2020/2021

ÍNDEX

1.	JUSTIFICACIÓ DE LA TEMÀTICA	5
2.	INTRODUCCIÓ TEÒRICA	5
	2.1. MARC LEGAL	6
3.	METODOLOGIA	7
4.	RESULTATS	7
5.	CONCLUSIONS	12
	5.1. REFLEXIÓ	14
	5.2. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ	15
	5.2.1. <i>Objectiu</i>	15
	5.2.2. <i>Contextualització</i>	15
	5.2.3. <i>Desenvolupament de la proposta</i>	15
	5.2.4. <i>Temporalització i recursos</i>	16
	5.2.5. <i>Proposta de millora</i>	16
6.	DISCUSIONS	17
7.	BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	18
8.	ANNEXOS	20

“La conseqüència d'una sola història és aquesta: roba als pobles la seva dignitat. Fa difícil que se'ns reconegui que som iguals als altres. Emfatitza les nostres diferències més que no pas les nostres similituds.” - Chimamanda Ngozi Adichie -

RESUM

El document present és un Treball de Final de Grau de Mestra d'Educació Infantil en la Universitat Jaume I. Aquest Treball de Final de Grau pertany a la modalitat professionalitzadora i té el següent objectiu: **investigar el rol docent atenent la diversitat i oferir una proposta per a donar referents a tot l'alumnat.**

En primer lloc, el marc teòric naix de la història única, explicant els seus problemes i conseqüències fins a arribar a la solució.

Després, s'explica l'elaboració, l'anàlisi dels resultats i les conclusions del qüestionari. Aquest qüestionari està creat per a obtenir informació directa de mestres d'infantil sobre alguns aspectes relacionats amb la seua formació universitària i el seu rol docent davant les diferències individuals del seu alumnat.

Finalment, expose la meua proposta i el procés d'intervenció a l'aula de 4 anys B d'un centre educatiu de Castelló de la Plana. Aquesta proposta consisteix a oferir a l'alumnat possibles referents de l'àmbit professional.

Paraules clau: Història única, Efecte Pigmalión, inclusió, diversitat, referents

ABSTRACT

This document is an End of Degree Project in Early Childhood Education Teacher at the University Jaume I. This Final Degree Project belongs to the professionalisation modality and has the following objective: **to investigate the teaching role in relation to diversity and to offer a proposal to provide referents for all students.**

Firstly, the theoretical framework is based on the single history, explaining its problems and consequences in order to reach a solution.

Then, the elaboration, the analysis of the results and the conclusions of the questionnaire are explained. This questionnaire is created to obtain direct information from early childhood teachers about some aspects related to their university training and their teaching role in the face of the individual differences of their pupils.

Finally, I present my proposal and the process of intervention in the 4 year B classroom of an educational centre in Castellón de la Plana. This proposal consists of offering the pupil possible referents from the professional field.

Keywords: Single history, Pygmalion effect, inclusion, diversity, referents

1. JUSTIFICACIÓ DE LA TEMÀTICA

"Seràs qui vulgues ser" naix de la meua experiència durant l'etapa escolar on mai vaig veure dones negres en cap càrrec, en cap història que em pogueren contar, en cap exemple. Mai en l'escola em van fer sentir que jo podia arribar a ser algú. També la meua experiència en l'institut on volien transmetre que jo no servia per a estudiar i que no devia fer ni batxillerat. Quasi m'ho vaig creure, però ací estic per a mostrar el poder de les actituds que té un docent guiat pels seus prejudicis cap a l'alumnat. La pregunta que em vaig fer és d'on naixen aquestes idees pejoratives: de la història única.

2. INTRODUCCIÓ TEÓRICA

En la conferència TED *El perill d'una sola història*, Chimamanda (2009) afirma que una sola història crea estereotips i que el problema d'aquests no és que no siguin veritat, sinó que són incomplets i açò transforma una història en l'única història (min. 12:49).

Segons Chimamanda el perill de la història única és quan es considera la pròpia cultura com l'únic criteri vàlid per a interpretar o apreciar els comportaments, costums, tradicions o valors d'altres grups, ètnies o societats, i es pot observar a través de la seua expressió: "*És impossible parlar d'una sola història sense parlar de poder*" (Chimamanda, 2009, min. 09:29).

Històricament el poder ha marcat l'evolució dels éssers humans i ha creat precedents sobre els quals s'assenten pilars fonamentals de les societats i les civilitzacions que han anat derivant d'aquest control.

Segons la RAE el poder és "Ser més fort que algú, ser capaç de véncer-ho" i si ens remuntem arrere en la història, podem veure com els pobles han anat creant la seua pròpia història arran d'utilitzar el poder en el seu propi benefici.

Com diu Rebeca Martínez en *La construcció de l'altre a partir d'estereotips i la reproducció dels prejudicis a través del llenguatge i del discurs de les elits* (2011) és indispensable tindre en compte la identificació i la construcció de l'altre a partir d'estereotips que ens marquen els propis comportaments socials que vivim.

En aquest sentit, els prejudicis són analitzats per Martínez (2011) com el tracte que rep una persona depenent de com la definisca la societat i de les classificacions generades per aquesta que desencadenen les expectatives de comportament i creen distàncies entre els individus.

Etxeberria et al. (2012) en el seu estudi sobre prejudicis, immigració i educació en actituds de l'alumnat de secundària afirmen que els estereotips i prejudicis de tipus ètnic, estan formats per idees i creences que deriven en pensaments negatius dins de la dimensió afectiva encaminant-los a la discriminació d'individus concrets.

Chimamanda (2009) a més de tractar el poder com la capacitat d'explicar la història d'un individu, també l'associa amb el poder de definir la seua trajectòria a partir de la història única, sobretot en la infantesa on els éssers humans són més vulnerables (min. 01:35).

Com expressen Porcar et al. (2013), les baixes expectatives i les actituds negatives del professorat cap a un alumnat concret, modifiquen inconscientment la conducta dels seus alumnes i interfereixen en la visió que tenen sobre si mateixos. Aquestes percepcions es veuen reflectides en l'autoestima i el rendiment escolar dels alumnes.

Aquesta influència s'anomena Efecte Pigmalión i va ser un estudi encapçalat per Rosenthal i Jacobson en 1964. També es coneix com la teoria de la Profecia autocomplida, segons Jensen i Vogel (2007), serien expectatives que es transformen en conductes perquè el subjecte fa coses de manera inconscient perquè es complisquen.

Maroto diu: «si consideramos que la "coerción que ejerce la historia sobre nuestro presente es determinante" y su estudio es el que "nos permite identificar la tiranía" de este pasado sobre nuestro presente, debemos plantear nuevas alternativas» (2017, p. 173).

Com a alternativa segons Carrasco i Villalobos-Parada (2012) és la inclusió com un model que aprecia la diversitat com un valor educatiu i que no serveix amb la simple presència d'alumnes amb característiques diverses. La finalitat d'aquest model és provocar un canvi transversal per a reduir o eliminar els obstacles en la participació i aprenentatge a les aules.

2.1. Marc legal

El DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià [2018/7822], assumeix que en el principi d'inclusió educativa no s'ha de centrar sols en la discapacitat i ha d'abastar a tots els estudiants, posant l'accent en aquells més vulnerables o en risc d'exclusió educativa o social que impedeix accedir i participar en el procés d'ensenyament-aprenentatge en els centres educatius.

La multiculturalitat a les aules impera actualitzar i transformar el compromís en el desenvolupament d'escoles inclusives per a oferir un ensenyament de qualitat i amb igualtat d'oportunitats. El Decret 104/2018 diu que cal estimular la motivació i la implicació de l'alumnat en el seu propi procés d'aprenentatge i per aconseguir que l'alumnat se senta reconegut i representat dins de l'aula.

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (BOE 71, 23.03.2007), en què s'insta la inclusió del principi d'igualtat efectiva entre dones i homes en el sistema educatiu exposa que tots mereixem el mateix tracte i especialment s'ha de suprimir la discriminació de la dona independentment de la seua condició en tots els àmbits de la vida.

3. METODOLOGIA

L'elaboració d'aquest Treball Final de Grau sorgeix a partir de la meua experiència pròpia i per això s'ha realitzat una introspecció fins a arribar al punt de partida, que és la història única. Arran de trobar el nucli del problema, aquest treball s'ha basat en una cerca d'informació. El procediment per a l'obtenció de dades ha sigut el següent:

En primer lloc, s'ha utilitzat la tècnica bibliogràfica indirecta, és a dir, una anàlisi documental en bases de dades i llibres publicats en les llibreries. En segon lloc, la tècnica d'investigació de camp directa ha sigut una enquesta fent servir com a instrument un qüestionari de *Google forms*.

Torrado (2004) explica que un qüestionari és un instrument de recopilació d'informació compost d'un conjunt limitat de preguntes mitjançant el qual el subjecte proporciona informació sobre si mateix i sobre el seu entorn.

L'objectiu del qüestionari és fer una captació d'informació sobre si els docents estan formats per a una educació inclusiva que permet a tot l'alumnat, per igual, aspirar al que desitgen professionalment i per tant afavorir la seua autoestima.

El mostreig del qüestionari és casual o fortuït, és a dir, s'ha usat com a destinataris a individus de fàcil accés.

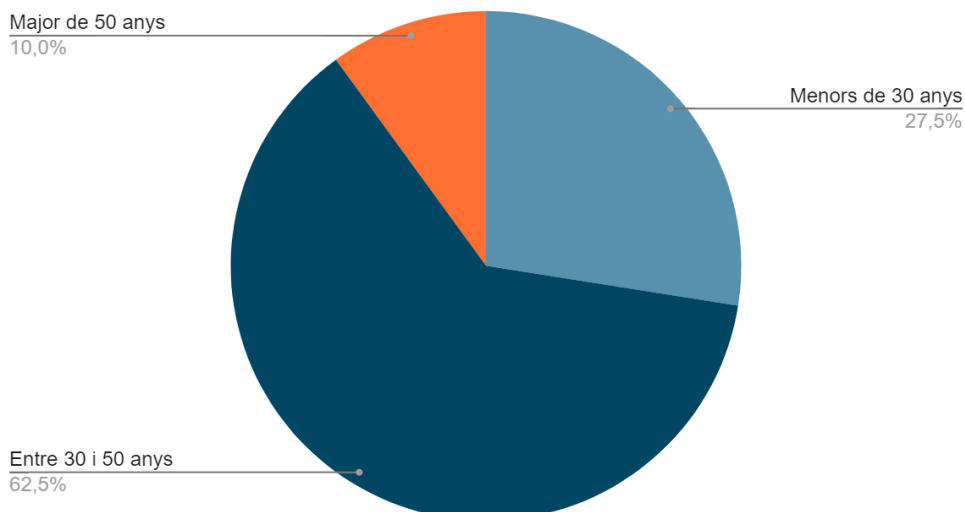
El qüestionari consta de 17 preguntes de les quals les dos inicials són informació de l'entrevistat, i les 15 següents estan dividides per seccions: formació, legislació, experiència i opinió. De les 15 preguntes 14 són escala de Likert (del nivell 1 a 5) i 1 pregunta oberta (*vegeu en l'annex 1*).

4. RESULTATS

El qüestionari realitzat ha sigut contestat per un total de 40 mestres d'educació infantil.

El major percentatge de respostes (62,5%) pertany al grup d'edat entre els 30 i 50 anys, seguit pel grup d'edat menors de 30 anys (27,5%) i finalment, el grup més reduït és el de major de 50 anys (10%) (*vegeu en el gràfic 1*).

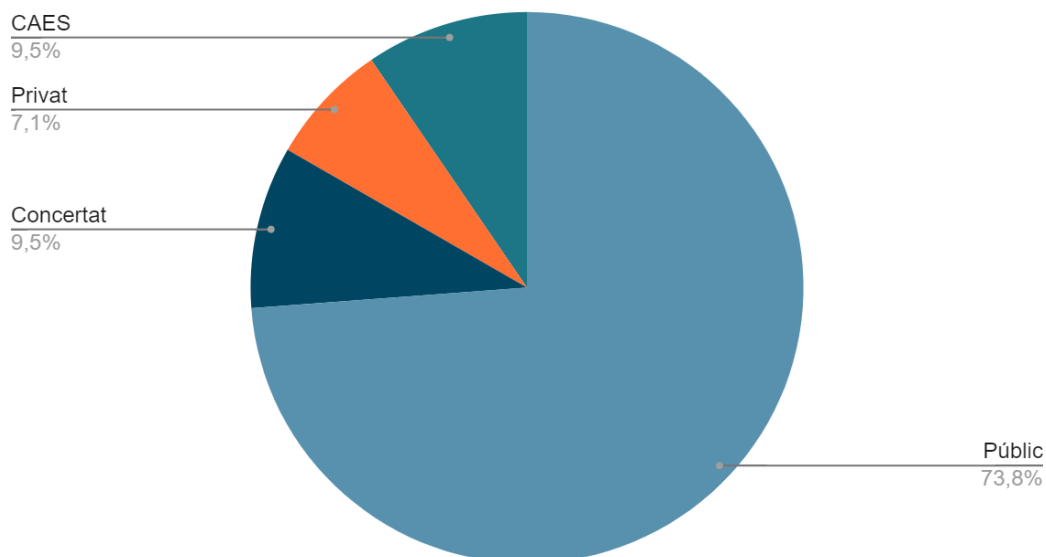
EDAT DE LA MOSTRA



Gràfic 1

El major percentatge de la mostra és de mestres que treballen en un centre públic (73,8%), després en un Centre d'Acció Educativa Singular (CAES) i en un centre concertat (9,5%) i, en els centres privats (7,1%). Cap subjecte del qüestionari treballa en un col·legi rural agrupat (CRA) ni en altres tipus de centre educatius amb etapa d'educació infantil. (vegeu en el gràfic 2).

CENTRES ON TREBALLA A MOSTRA

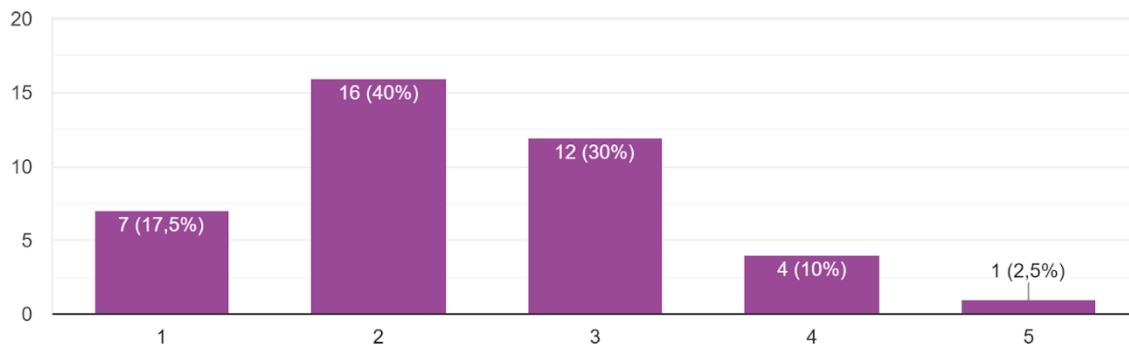


Gràfic 2

SECCIÓ FORMACIÓ

La seua formació en educació inclusiva en la universitat ha sigut suficient.

40 respostes

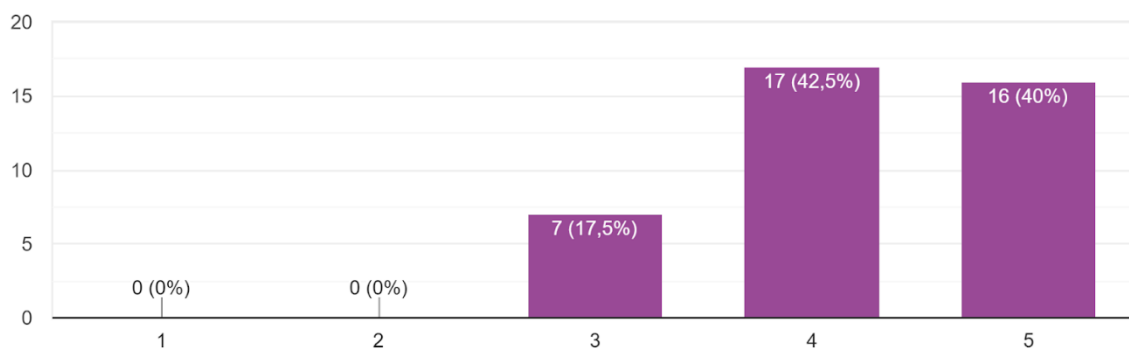


Gràfic 3

Respecte a si la formació en educació inclusiva ha sigut suficient, un 17,5% de la mostra manifesta que està totalment en desacord, un 40% està en desacord, un 30% és indiferent, 10% està d'acord i 2,5% està totalment d'acord.

Ha continuat la seua formació com a docent en inclusió.

40 respostes



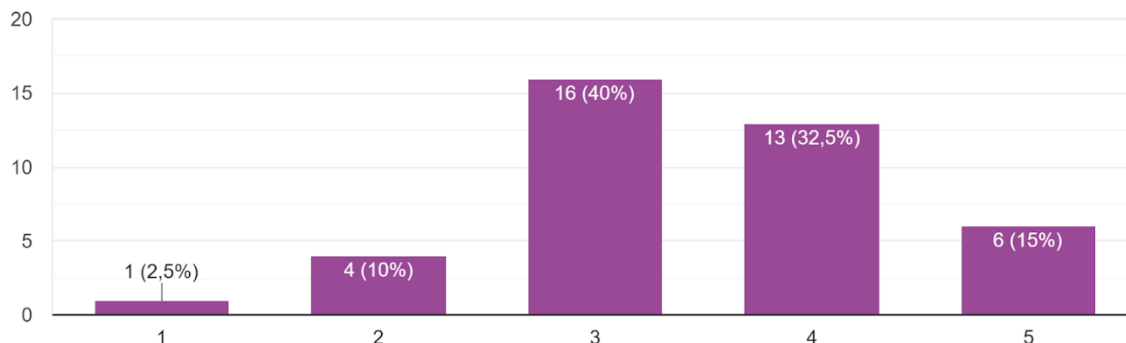
Gràfic 4

La continuïtat en la formació com a docents en inclusió un 0% està totalment en desacord, 0% en desacord, un 17,5% és indiferent, un 42,5% està d'acord i un 40% està totalment d'acord.

SECCIÓ LEGISLACIÓ

El currículum d'Educació Infantil acull la diversitat cultural dels alumnes.

40 respostes



Gràfic 5

Respecte si el currículum d'Educació Infantil acull la diversitat cultural dels alumnes, hi ha 2,5% que està totalment en desacord, 10% està en desacord, un 40% és indiferent, un 32,5% està d'acord i un 15% està totalment d'acord.

SECCIÓ EXPERIÈNCIA

Com treballa l'autoestima de l'alumnat?

"Evitat el judici i valoració externa. Ficant veu a les seues percepcions i sensacions, gustos i necessitats."

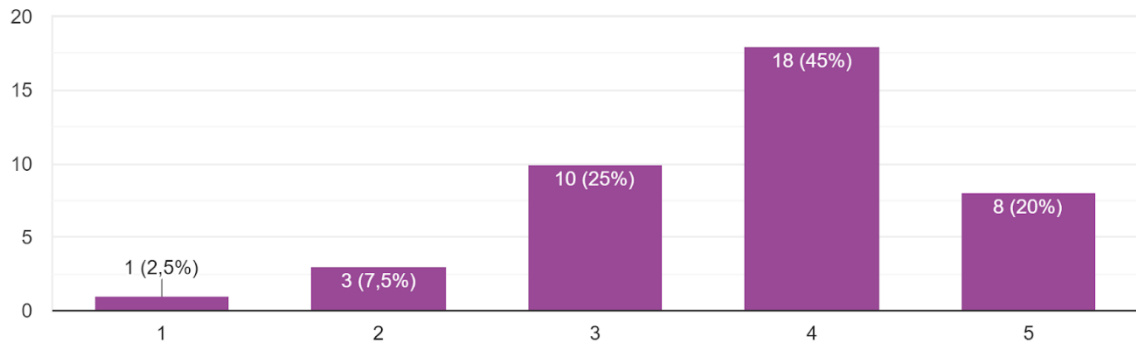
"Valorando los aspectos positivos, las diferentes capacidades de mis alumnos y animándolos -as siempre."

"Desde su entrada al colegio. Trabajando la pertinencia al grupo y aprovechando al máximo sus habilidades."

De 37 respostes, les més repetides són les següents: 20 mestres treballen l'autoestima valorant els aspectes positius, 3 mestres treballen sense fer judicis i 3 mestres treballen l'autoestima amb activitats de cooperació i cohesió de grup.

Realitze activitats d'ensenyament-aprenentatge que aproximen a l'alumnat a les seues aspiracions professionals.

40 respostes



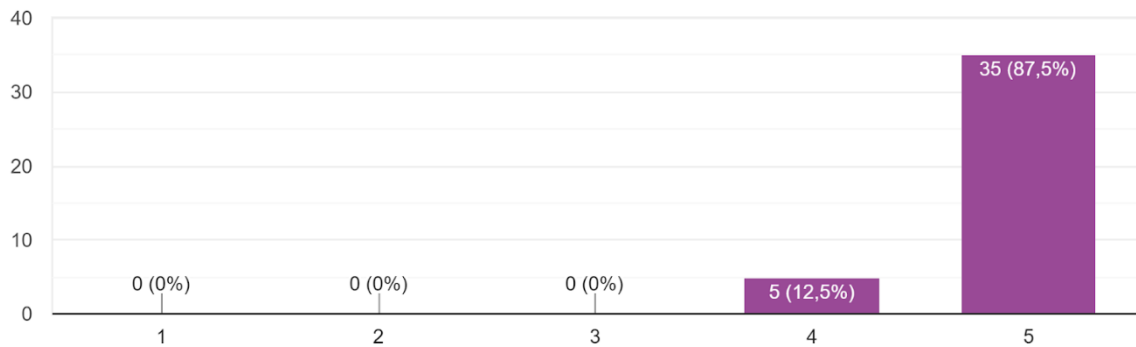
Gràfic 6

Respecte a si realitzen activitats d'ensenyament-aprenentatge que aproximen a l'alumnat a les seues aspiracions professionals un 2,5% està totalment en desacord, 7,5% està en desacord, 25% és indiferent, 45% està d'acord i 20% està totalment d'acord.

SECCIÓ OPINIÓ

L'autoestima afecta al rendiment escolar.

40 respostes

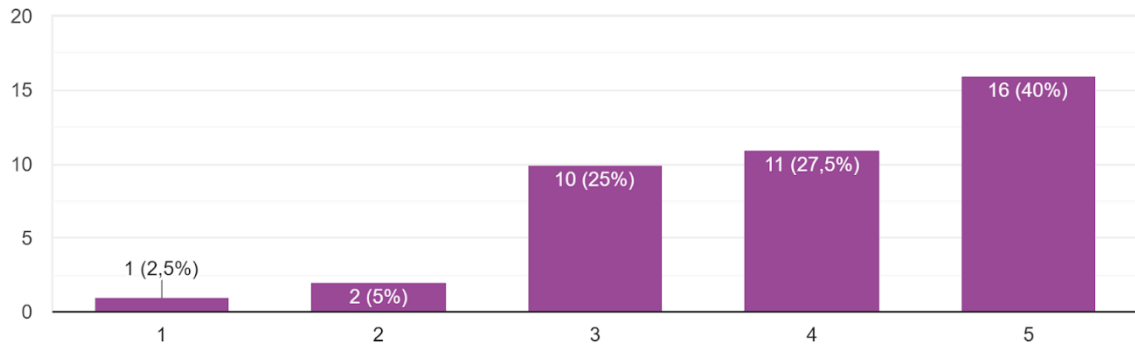


Gràfic 7

Respecte a si l'autoestima afecta el rendiment escolar, 0% està totalment en desacord, 0% està en desacord, 0% és indiferent, 12,5% està d'acord, 87,5% està totalment d'acord.

El docent defineix la trajectòria dels seus alumnes amb les seues expectatives.

40 respostes



Gràfic 8

Respecte si el docent defineix la trajectòria dels seus alumnes amb les seues expectatives, 2,5% està totalment en desacord, 5% està en desacord, 25% és indiferent, 27,5% està d'acord i 40% està totalment d'acord.

5. CONCLUSIONS

A Continuació s'exposen les conclusions obtingudes a partir dels resultats del qüestionari a mestres d'infantil.

En les preguntes likert, els mestres han reflectit que coincideixen en els diferents aspectes avaluats, gràcies a la desviació típica podem corroborar-ho. A més, mitjançant la moda podem observar la valoració més recurrent en les preguntes likert (recordem que l'1 és totalment en desacord i el 5 és totalment d'acord).

RESUM QÜESTIONARI A MESTRES D'INFANTIL				
SECCIÓ	Nº DE ÍTEMS	EXEMPLE	MODA	DESVIACIÓ TÍPICA
Formació	4	La seua formació en educació inclusiva en la universitat ha sigut suficient.	2	0,9
		Ha continuat la seua formació com a docent en inclusió.	4	0,7
Legislació	1	El currículum d'Educació Infantil acull la diversitat cultural dels alumnes.	3	0,9
		Realitze activitats d'ensenyament-aprenentatge que aproximen a l'alumnat a les seues aspiracions professionals.	4	0,9

Experiència	6	Com treballa l'autoestima de l'alumnat?*		
Opinió	4	L'autoestima afecta al rendiment escolar.	5	0,3
		El docent defineix la trajectòria dels seus alumnes amb les seues expectatives.	5	1,0

Taula 1. Resum qüestionari a mestres d'infantil.

**Pregunta oberta*

En primer lloc, respecte a la formació, tots els subjectes del qüestionari consideren que durant el seu aprenentatge en el grau de Mestre d'Educació Infantil no han obtingut suficient formació en educació inclusiva. Pot ser perquè els docents del grau no estigueren preparats per a impartir classes sobre aquest tema. No obstant això, la majoria ha continuat la seua formació cap a la inclusió de manera voluntària, després de finalitzar la carrera universitària, malgrat l'escassetat en cursos enfocats en l'educació inclusiva i l'atenció a la diversitat.

Conforme la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en l'article 102, el qual explica que la formació permanent és un dret i una obligació de tot el professorat i una responsabilitat de les administracions educatives i dels propis centres. La formació permanent condueix a l'assoliment de l'equitat educativa, així com la qualitat en l'aprenentatge de l'alumnat i al desenvolupament de totes les seues capacitats.

En segon lloc, la majoria no és coneixedora de si el currículum acull la diversitat cultural de l'alumnat, però el DECRET 38/2008, de 28 de març, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana diu que els centres educatius són heterogenis perquè l'alumnat es distingeix per raó de sexe, edat, sociocultural, etc. Els centres d'infantil s'han d'encarregar del seu caràcter compensatori i integrador, han de respectar les individualitats i acceptar la diversitat.

En tercer lloc, respecte a l'experiència de la mostra es comprén que tots treballen l'autoestima de l'alumnat, però de diferents formes i les més destacables són:

Valorar els aspectes positius, és el mateix que defensa López (2021) respecte a la figura del docent que per a exercir de Pigmalió positiu el docent ha de valorar a l'alumnat i les seues aportacions sense exaltar-lo amb falses expectatives ni establir metes difícils d'aconseguir que deriven a la frustració.

No fer judicis, ja que, com explica García-Lago (2002) en el seu article publicat "Eduquem en prejudicis o eduquem en valors?" en el qual esclareix que l'infant percep les influències que provenen del seu ambient més pròxim i queden reflectides en les converses, els contes, les accions quotidianes, etc.

l treballar cooperativament, que coincideixen amb Pliego (2011) perquè esmenta que l'aprenentatge cooperatiu és un mètode que transforma positivament les relacions i les actituds interracials i intergrupals, sent aquestes molt beneficioses no sols per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, sinó que també són potencialment efectives per al rendiment escolar de tot l'alumnat.

Un a manera de treballar la diversitat cultural és dur a terme activitats que aproximem a l'alumnat a les seues aspiracions professionals, la majoria de la mostra expressa que ho treballa, però encara així hi ha un gran percentatge (25%) que mostra indiferència.

Finalment, de manera unànime tots opinen que l'autoestima afecta el rendiment escolar. Broc (2000) manifesta que el docent ha de tindre afany d'elevat l'autoconcepte i l'autoestima de manera directa, i d'aquesta manera oferir a l'alumnat un suport i afecte sobre les activitats que propicien els sentiments de si mateixos.

Tanmateix, la mostra del qüestionari pensa que el docent defineix la trajectòria de l'alumnat amb les seues expectatives. Navas et al. (1992) expressen que cal adonar-se de què l'alumnat percep de la seua acció acadèmica a través del feedback dels docents, i és quan l'alumnat capta com valorar-se, si com a bons o mals estudiants.

5.1. REFLEXIÓ

La història única provoca l'etnocentrisme, perquè només reflecteix una percepció del món d'una part de la societat d'acord amb la seua realitat. D'una banda, això genera una societat que jutja a l'altra a base d'uns estereotips i prejudicis infundats a través d'una visió subjectiva d'un mer ésser humà o col·lectiu que és capaç de fer-ho perdurar en el transcurs de la història per a mantenir els seus interessos, el seu estatus i la seua falsa o edulcorada realitat.

La història única afecta, en un altre sentit, en la manera de percebre la vida eixa part de la societat que no apareix reflectida en la història que apareix sempre en unes condicions o context específic o de manera denigrant. Aquestes persones no se senten identificades ni amb el que es diu d'elles ni amb els referents ètnics que els imposa una societat a través de tots els mitjans possibles tan literaris, cinematogràfics, periodístics, etc.

No obstant això, si ara en l'actualitat impulsem la memòria històrica, la diversitat literària i la llibertat d'expressió de les persones silenciades al llarg de la història, permetrem dignificar i honrar a les persones.

Encara que seria la visió d'una part, no seria història única perquè el que cal aconseguir és la visió de tots per a construir una realitat que abaste a tots els ciutadans i donar visibilitat a la diversitat cultural.

Per aquest motiu, és imprescindible des del punt de vista educatiu conscienciar als docents des d'infantil la necessitat d'acceptar, valorar i incloure la diversitat cultural a l'aula, de manera que tot l'alumnat es pugui sentir identificat al llarg del seu procés educatiu com qualsevol altre individu capaç i amb les mateixes possibilitats per a enfrontar-se al seu futur i que ningú està destinat a ser el que la societat li atribueix per prejudicis i estereotips.

5.2. PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

5.2.1. Objectiu

La proposta d'intervenció consisteix a utilitzar una metodologia participativa i cooperativa per a crear un llibre amb les aspiracions professionals de cada alumne. Aquesta proposta es du a terme mitjançant un xicotet projecte a l'aula d'infantil de 4 anys B d'un CEIP de Castelló. El projecte se centra en els oficis com a pont vehicular per a aconseguir el següent objectiu: **donar suport a les aspiracions dels infants i oferir possibles referents.**

5.2.2. Contextualització

Aquest CEIP és un centre de preferència d'escolarització de l'alumnat amb discapacitat motriu, per tant compta amb infraestructures necessàries per a evitar barreres d'accés i puguen participar i aprendre tant dins com fora de l'aula.

El centre compta amb mestres de suport que són essencials per a atendre la diversitat conjuntament amb la tutora. A més, els especialistes ofereixen una atenció més concreta per a l'alumnat que el necessita: PT, audició i llenguatge i fisioterapeuta.

Respecte al currículum es programen activitats amb diferents nivells de dificultat que faciliten l'accés de tots els xiquets i xiquetes en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

L'alumnat de l'aula d'infantil 4 anys B està compost per 13 xiquets i xiquetes. La majoria eren absentistes, però es van incorporar progressivament. És un grup de gran diversitat en l'àmbit cultural, maduratiu, intel·lectual, motor, etc.

5.2.3. Desenvolupament de la proposta

Per poder veure la programació realitzada a l'aula d'infantil 4 anys B del CEIP vegeu en l'annex 2.

En primer lloc, fou necessari indagar sobre els coneixements previs de l'alumnat per a poder crear la proposta d'intervenció d'acord amb les seues necessitats. Mitjançant el llibre "*Abeceoficios*" vaig exposar objectes de diferents oficis a l'aula (vegeu en l'annex 3). A partir d'aquesta provocació a l'aula vaig iniciar una assemblea, en la qual l'alumnat va compartir els oficis del seu entorn més pròxim.

Per a introduir la temàtica i motivar a l'alumnat vaig llegir el llibre “Abeceoficios”. Després de realitzar la lectura, vaig dur a terme diferents activitats que permeten consolidar el contingut relacionat amb els oficis com el vestuari i instruments respectius. Quan l'alumnat ja tenia una percepció o idea del que vol ser de major, vaig elaborar una fitxa individual amb la cara de cada xiquet i xiqueta al costat d'una foto del cos amb la indumentària corresponent (*vegeu en l'annex 4*). A continuació, vaig realitzar una cerca d'un possible referent per a cada alumne.

Finalment, de manera cooperativa l'alumnat va elaborar el seu propi llibre d'oficis per a la biblioteca de l'aula (*vegeu en l'annex 5*). A més, els vaig mostrar una fotografia d'un possible referent amb el seu nom i el seu ofici (*vegeu en l'annex 6*).

Mereix especial atenció que els referents tinguin el major nombre de similituds, és a dir, ha de ser físicament semblant perquè l'alumnat se senta reflectit i identificat amb el referent que se li ofereix. Això no vol dir, que l'alumnat vaja a vincular-se amb el referent. També poden anar ampliant i variant els referents, ja que els gustos i preferències van evolucionant segons la maduresa de l'alumnat.

5.2.4. Temporalització i recursos

Es va dur a terme entre les següents dates: 17/03/2021 - 26/03/2021

Els recursos i materials estan a l'abast de qualsevol col·legi com per exemple a paper, colors i pintures, no requereix eines especials (*vegeu en l'annex 2*).

5.2.5. Proposta de millora

Cal esmentar que en una situació sense la COVID, es podria haver portat a familiars per a una xicoteta xarrada de les professions de l'entorn familiar més pròxim de l'alumnat. Així mateix, l'alumnat podria obtenir els seus referents de forma més real i pròxima amb una excursió per l'entorn del centre educatiu i, fins i tot, fora del barri on se situa el centre.

Seria molt interessant ampliar i crear sessions, a més de considerar-ho un tema transversal d'etapa o de centre. Segons l'etapa educativa s'adaptaria la proposta, com per exemple, convertir-ho en un repte personal i educatiu fent a cada alumne partícip la seua pròpia investigació de referents.

Encara que no vaig avaluar el procés després de dur a terme la proposta d'intervenció a l'aula vaig poder observar que era beneficiós per al seu desenvolupament personal i educatiu a través de la seua satisfacció en veure's amb el seu “jo” d'ara sent el que desitgen ser de majors. Aquest senzill gest els va fer creure que és possible.

6. DISCUSSIONS

Després de dur a terme aquest treball m'agradaria expressar diferents percepcions, raonaments o dificultats que han anat sorgint a mesura que iniciava i desenvolupa la meua investigació.

El meu Treball Final de Grau "*Seràs qui vulgues ser*" té com a objectiu investigar l'actitud docent respecte a la diversitat i proporcionar possibles referents en l'alumnat. He aconseguit l'objectiu proposat, ja que, d'una banda he realitzat un qüestionari amb uns resultats fiables, els quals he pogut contrastar amb autors que avalen les conclusions obtingudes.

D'altra banda, he realitzat amb èxit la meua proposta d'intervenció a l'aula d'infantil 4 anys B del CEIP, perquè l'alumnat s'ha sentit identificat a un referent a través de la seua creació pròpia i conjunta d'un llibre que mostra les seues aspiracions professionals.

En el qüestionari després d'agrair la participació vaig donar la possibilitat de comentar alguna cosa sobre aquest tema i hi ha algunes consideracions que mereixen estar reflectides en aquest treball:

- "La figura del docent no és perfecta i que requereix un treball personal elevat d'observació, acte-observació i presència."
- "Els docents necessiten i manquen de recursos humans dins de l'aula."
- "Falta formació en el professorat en actuacions basades en evidències científiques."
- "Quan et formaves en la universitat et parlaven de l'alumnat NESE, però en cap moment se't formava per a abordar la diversitat cultural a l'aula (Hi ha famílies que no valoren l'educació i és difícil treballar-ho)."

En l'actualitat, l'educació ha canviat perquè la llei integra els conceptes de diversitat i inclusió, però no tot el professorat coneix com treballar i valorar les diferències de l'alumnat. És per això, que la meua proposta d'intervenció està dirigida a una aula concreta, però és una proposta molt senzilla, amb pocs recursos i efectiva, de manera que es pot adaptar per combatre les mancances educatives en diversitat i inclusió tant en infantil i en primària adaptant-la al nivell de les etapes i necessitats educatives.

Les dificultats que m'he trobat al llarg d'aquest treball és l'absència o escassa varietat de documentació sobre la història única tant en base de dades com en biblioteques o llibreries. L'únic llibre que vaig trobar en una llibreria va ser un que parteix de la xerrada TED de Chimamanda Ngozi Adichie "*El perill de la història única*" amb l'epíleg de Marina Garcés.

També, és important comprendre el context familiar, social i educatiu de l'alumnat perquè va ser un repte dur a terme una proposta amb un alumnat que no tenia una base prèvia, és per això que la meua proposta està molt adaptada a les necessitats de l'alumnat sense deixar de ser un repte educatiu per a ells.

Després d'aquesta investigació queda demostrada la importància que té l'actitud del docent cap a l'alumnat, afectant així la seua autoestima i el seu rendiment acadèmic.

Navas et al. (1991) expliquen que hi ha investigacions en les quals es demostra la influència de nombroses variables en les expectatives del professorat, en les quals es tenen en compte l'aspecte físic, el seu atractiu, la raça i la classe social a la qual pertany el seu alumnat.

Així mateix, Broc (2000) diu que l'alumnat que reba la seua competència escolar elevada és més probable que aconseguisca les seues metes, l'èxit acadèmic. No obstant això, l'alumnat que obté la idea contrària tindrà pitjors resultats acadèmics.

López (2021) exposa que les etiquetes i estereotips perjudiquen sobre la plasticitat cerebral i en les idees d'un mateix sobre les seues capacitats.

Porcar et al. (2013) reflexionen que les influències de l'Efecte Pigmalíó poden ser favorables o desfavorables, però afirmen que no sols el docent realitza aquest efecte, sinó que la visió del discent en el context familiar exerceix una gran influència.

Finalment, com a futura mestra d'Educació Infantil sóc més crítica en l'aspecte inclusiu i de diversitat perquè com a alumna he patit les conseqüències d'una inadequada praxi, per la qual cosa em compromet a formar-me contínuament per a millorar la visibilització i representació de l'alumnat, i així poder evitar que futures generacions visquen el mateix que jo amb una educació òptima.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Balerdi, F. E., Cartón, H. M., Arrieta, E., Garmendia, J., & Etxeberria, J. (2012). Prejuicios, inmigración y educación. Actitudes del alumnado de secundaria. *Revista Interuniversitaria de Formación Del Profesorado*, 26(3), 97–131.

Broc Cavero, M. A. (2000). Autoconcepto, autoestima y rendimiento académico en alumnos de E.S.O. implicaciones psicopedagógicas en la orientación y tutoría. *Revista de Investigación Educativa*, 18(1), 119–146.

Carrasco Aguilar, C., & Villalobos-Parada, B. (2019). Educación, Inclusión y Justicia Social. *Revista f@ro*, 1(29), 1-4. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7070505>

Florencia Jensen y Natalia Vogel (2007). Percepciones en torno al Envejecimiento en Jóvenes Universitarios: Apuntes en torno a la Profecía Autocumplida. VI Congreso Chileno de Antropología. Colegio de Antropólogos de Chile A. G, Valdivia.

García-Lago, V. (2002). ¿Educamos en prejuicios o educamos en valores? *Educación y futuro: revista de investigación aplicada y experiencias educativas*, 7, 4.

Incrementar la motivación de los alumnos de educación primaria a partir de las bases establecidas por los estudios del efecto Pigmalión (TFG). (2021, mayo). Zahira López Cámara. <http://repositorio.ucam.edu/handle/10952/5010>

Maroto Blanco, J. (2017). Prejuicios sobre África en los libros escolares de Educación Secundaria. *Historia Actual Online*, 43(43), 169–186.

Navas, L., Sampascual, G., & Castejón, J. L. (1991). Atribuciones y expectativas de alumnos y profesores: influencias en el rendimiento escolar. *Revista de Psicología General y Aplicación*, 5(1), 55–62.

Navas, L., Sampascual, G., & Castejón, J. L. (1991). Las expectativas de profesores y alumnos como predictores del rendimiento académico. *Revista de psicología general y aplicada: Revista de la Federación Española de Asociaciones de Psicología*, 44(2).
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=2008>

Pliego, N. (2011). El aprendizaje cooperativo y sus ventajas en la educación intercultural. *Hekademos: revista educativa digital*, 8, 63–76.

Porcar Raro, E., Balaguer Rodríguez, P., Gimeno Nácher, M. E., & Aledón Pitarch, B. (2013). El efecto Pigmalión, autoestima y rendimiento escolar. *Fòrum de Recerca*, 18, 417–422.
<https://doi.org/10.6035/forumrecerca.2013.27>

Real Academia Española: Diccionario de la lengua española, 23ª ed

Martínez Rodríguez, R. (2011). La construcción del otro a partir de estereotipos y la reproducción de los prejuicios a través del lenguaje y del discurso de las élites. En F. J. García Castaño y N. Kressova. (Coords.). *Actas del I Congreso Internacional sobre Migraciones en Andalucía* (pp. 2253-2261). Granada: Instituto de Migraciones. ISBN: 978-84-921390-3-3.

Torrado, M. (2004). Estudios de encuesta. En Bisquerra, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid:La Muralla

VIDEOS

Adichie, C. N. (2009, 7 octubre). *Chimamanda Adichie: El perill d'una sola història*. TED Talks.
<https://cutt.ly/YkBeLhH>

LLEIS

Decret 37/2008 DE 28 de març del Consell, pel que s'estableix el currículum del Primer Cicle de l'educació Infantil (DOCV 03/04/2008)

Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. [2018/7822]

Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (BOE 71, 23.03.2007), en què s'insta la inclusió del principi d'igualtat efectiva entre dones i homes en el sistema educatiu.

8. ANNEXOS

Annex 1. Qüestionari a mestres d'educació infantil

Qüestionari a mestres d'educació infantil https://forms.gle/7XrnayxzJBYMmSoC6		
SECCIÓ	PREGUNTES	TIPUS RESPOSTES
Informació de la mostra	¿En quin grup d'edat es troba?	Caselles de selecció
	El centre educatiu en el qual treballa és:	Caselles de selecció
Formació	La seua formació en educació inclusiva en la universitat ha sigut suficient.	Escala Likert
	Els professors del grau d'Educació Infantil estan preparats per a instruir en educació inclusiva i diversitat.	
	Ha continuat la seua formació com a docent en inclusió.	
	Són escassos els cursos enfocats en diversitat per a la formació permanent del professorat.	
Legislació	El currículum d'Educació Infantil acull la diversitat cultural dels alumnes.	
Experiència	Motive l'aprenentatge del meu alumnat amb diferents estratègies.	Escala Likert
	Com treballa l'autoestima de l'alumnat?	Oberta
	Treballa la diversitat com un valor educatiu.	Escala Likert
	En els contes actuals utilitzats en la meua aula s'han eliminat per complet els estereotips.	
	Realitze activitats d'ensenyament-aprenentatge que aproximem a l'alumnat a les seues aspiracions professionals.	
	Programe tenint en compte la diversitat cultural de cada alumne.	
Opinió	Els prejudicis del professorat determinen l'elaboració d'activitats a l'aula.	Escala Likert
	És necessària una estreta relació entre el professorat i les famílies per a adaptar-se a les diferències individuals de cada alumne.	
	L'autoestima afecta al rendiment escolar.	
	El docent defineix la trajectòria dels seus alumnes amb les seues expectatives.	

Annex 2. Programació

ELS OFICIS 17/03/2021-26/03/2021			
O B J E C T I U S D I D À C T I C S À R E A I	<p>El medi físic, natural, social i cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conèixer oficis i professions. ▪ Diferenciar instruments característics de treball. ▪ Familiaritzar-se amb objectes relacionats amb els oficis. ▪ Descobrir oficis del seu entorn familiar i social. ▪ Valorar la importància que té cada ofici en la nostra societat. 	C O N T I N G U T S D I D À C T I C S À R E A I	<p>El medi físic, natural, social i cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Característiques dels oficis (indumentaria, instruments, espais...) (C) ▪ Associació dels objectes o instruments de treball amb els oficis.(P) ▪ Gaudir amb les activitats relacionades amb el projecte dels oficis.. (A) ▪ Tolerància i respecte per les diferents professions. (A) ▪ Interés per conèixer els oficis i professions. (A) ▪ Valoració dels oficis del nostre entorn. (A)
O B J E C T I U S D I D	<p>El coneixement de sí mateix i l'autonomia personal</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Desenvolupar activitats quotidianes de forma autònoma. ▪ Adquirir hàbits d'higiene i salut. ▪ Utilitzar les pròpies possibilitats motrius. ▪ Experimentar amb el sentit del tacte els diferents objectes dels oficis. ▪ Desenvolupar un sentiment de respecte cap a totes les professions. 	C O N T I N G U T S	<p>El coneixement de sí mateix i l'autonomia personal</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Coordinació en diferents habilitats motrius bàsiques (P) ▪ Cura i higiene del cos. (A) ▪ Discriminació de sons (P) ▪ Respecte i responsabilitat per la cura del material de l'aula. (A)

ÀCTIUS ÀREA II		DIDÀCTIUS ÀREA II	
OBJECTIUS DIDÀCTIUS ÀREA III	<p>Els llenguatges: comunicació i representació</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Utilitzar un llenguatge oral adequat a la seua edat. ▪ Emprar els diferents llenguatges i formes d'expressió. ▪ Conèixer i respectar les normes de l'intercanvi lingüístic. ▪ Utilitzar el llenguatge oral com a mitjà de comunicació. ▪ Identificar el seu nom i el dels companys i companyes. ▪ Interpretar el significat de pictogrames. ▪ Adquirir habilitat i precisió en l'execució dels traços proposats. ▪ Respectar el material i tindre cura d'ell. ▪ Escoltar i memoritzar poemes i cançons. ▪ Discriminació de sons característics dels oficis ▪ Gaudir amb l'escolta de contes. ▪ Conèixer i exercitar les possibilitats expressives del propi cos. ▪ Participar en les dramatitzacions, danses i cançons proposades ▪ Expressar sentiments a través de les diferents formes d'expressió. ▪ Ampliar el vocabulari relacionat amb els oficis. 	CONTINGUTS DIDÀCTIUS ÀREA	<p>Els llenguatges: comunicació i representació</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Explicació de vivències personals amb un vocabulari adequat a la seua edat. (P) ▪ Participació en diàlegs respectant els torns de paraula. (A) ▪ Observació i reconeixement de formes de comunicació diferents de l'oral. (P) ▪ Sons de les lletres. (C) ▪ Identificació del propi nom. (P) ▪ Pictogrames. (C) ▪ Produccions plàstiques cada vegada més elaborades amb una adequada coordinació i precisió motriu. (P) ▪ Responsabilitat de mantindre l'espai i el material net i cuidat. (A) ▪ Reproducció de contes, poemes i endevinalles. (P) ▪ Experimentació de les possibilitats sonores que oferix la pròpia veu, el cos i alguns instruments i utilitzar-los com a mitjà d'expressió. (P) ▪ Control en el maneig del ratolí en els diversos jocs. (P) ▪ Adquisició de vocabulari relacionat amb els oficis i els seus instruments de treball. (P)

ACTIVITATS

Coneixements previs. Provocació a partir de objectes de diferents oficis exposats a l'aula. Assemblea per saber quins oficis coneixen del seu entorn a partir de la provocació.

Motivació. Conte: Introducció de la temàtica a partir del conte "Abeceoficios"

Desenvolupament.

Recerca dels objectes de treball exposats a l'aula dins del conte "Abeceoficios". Descriure la il·lustració del ofici introduint vocabulari relacionat i llegir el conte. Descobrir que voldrien ser de majors. Realitzar de manera individual una fitxa les seues aspiracions professionals.

Exposar possibles referents i crear cooperativament un llibre d'oficis i referents on es puguin identificar.

Puzzles matemàtics associació objecte- professió.

Treball del vocabulari relacionat amb els oficis, joc simbòlic per expressar-se i imitar/ endevinar oficis.

Escollar sons característics dels diferents oficis i saber diferenciar-los.

Complementàries. Cançons, jocs pdi, endevinalles, assemblea, propostes...

Síntesi. Assemblea per tancar la setmana.

Reforç.

Ampliació. Totes les propostes ja cadascuna té un nivell de dificultat per poder atendre a tot l'alumnat.

Avaluació. A través de totes les activitats realitzades a l'aula, de l'observació directa i de les converses relacionades amb la temàtica

Atenció a la diversitat. Les nostres classes presenten una gran diversitat, tot i això hem planificat totes les activitats de manera que totes i tots puguin participar independentment de les seues característiques. Per això prioritzem les activitats a partir de propostes amb diferents nivells de dificultat on podem atendre de manera més individualitzada al nostre alumnat.

Material fungible: gomets, retoladors, pintura, ceres, pinzells, fulls de paper.

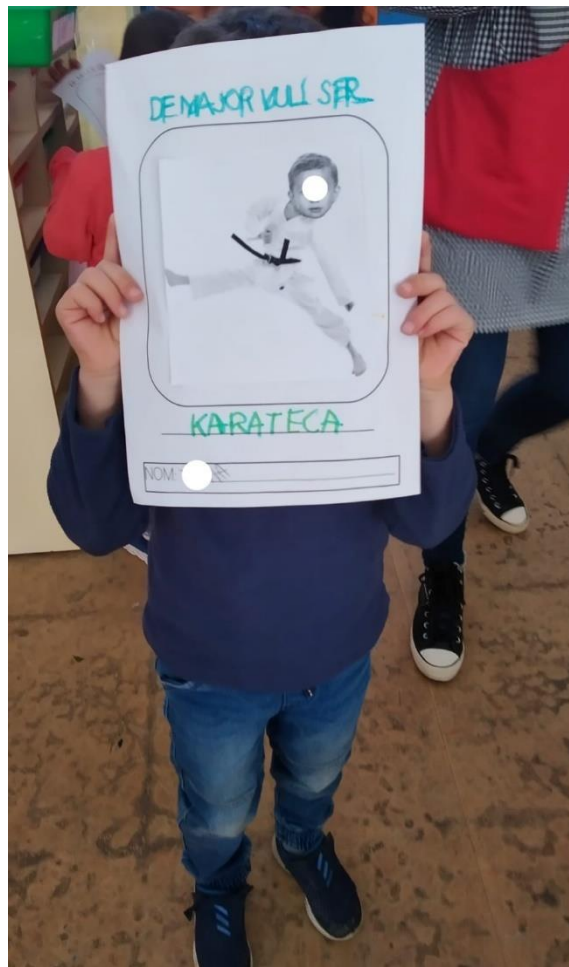
Material no fungible: contes, PDI, materials de reciclatge...

C R I T E R I S D' A V A L U A C I Ó	<p>El medi físic, natural, social i cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Discrimina entre diferents oficis. ● Associa una lletra amb un ofici. ● Identifica els instruments de treball. ● Respecta les pautes elementals de convivència i relació social. ● Explora i experimenta en l'entorn familiar, social i natural. ● Compara i reconeix elements dels ● Diferenciar entre fort i flux. 	<p>El coneixement de sí mateix i l'autonomia personal</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Utilitza les pròpies possibilitats motrius. ● Segueix hàbits d'higiene i salut. ● Desenvolupa activitats de forma autònoma. ● Identifica els instruments dels oficis. ● És responsable del seu material i tindre cura d'ell. ● És responsable de la cura dels seus materials. 	<p>Els llenguatges: comunicació i representació</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fa un ús adequat al nivell evolutiu del llenguatge oral. ● Utilitza diferents formes d'expressió i llenguatges per a comunicar-se. ● Coneix i respectar les normes d'intercanvi lingüístic. ● Identifica el seu nom i el d'alguns companys i companyes de classe. ● Escolta, memoritza i reproduïx poemes, cançons i dites populars. ● Gaudix de l'audició de contes. ● Mostra interès per les seues creacions i valorar les creacions de la resta. ● Amplia el vocabulari relacionat amb els oficis.
---	--	---	---

Annex 3. Provocació oficis



Annex 4. Fitxa individual aspiració professional



Annex 5. Creació cooperativa del llibre





Annex 6. PowerPoint de referents

REFERENTS

DELS

OFICIS QUE

VOLEU SER

DE MAJOR





KIARA
NIRGHIN
CIENTÍFICA



ROCÍO
CERERO
DENTISTA



JESÚS NAVAS

FUTBOLISTA



BRUNO
GONZÁLEZ
VETERINARIO



VERÓNICA

CASADO

DOCTORA



MIGUEL LÓPEZ

BOMBERO



AL ASSIRI

KARATECA